

området. I förbigående kunna vi som exempel härpå också nämna småborre (*Agrimonia*), spenört, korskovall (*Melampyrum cristatum*) och spåtistel (*Carlina*).

Vi vända och vandra norrut till det gamla hyttområdet och den forna Sala damm, som tappades 1899. På långt håll se vi sannskyldiga plataberg av vaskavfall, de s. k. Afterhögarna, höja sig öster om den gamla kyrkan. I deras ofta branta sluttningar ha talrika **backsvalor** borrarat tätt med bogångar. De väldiga vitgrå vaskhögarna vittna värtaligt om hur människor och djur förr fingo slita, då allt detta med muskelkraft måst forslas hit ända från gruvan; och då ha ändock massor av material spolats bort vid bearbetningen. Två tyskfödda bröder HEBERLE tjänade en förmögenhet på att urlaka aftern. Därvid erhöles som biprodukt hundratals kg kvicksilver, en metall som i flytande form funnits anrikad under gamla varphögar vid gruvan.

Sedd uppifrån Afterhögarna minns författaren, att den halvmillånga Sala damm närmast tedde sig som en grön äng, så fylld av vattenväxter var den grunda sjön om sommaren; men under vår och tidig försommar låg ytan vid och fri. Flyttande fåglar rastade gärna i sjön. Den långnäbbade **storspovens** melodiska drillar ljödo under tidiga vårvällar; och från himlen hördes **enkelbeckasinernas** smattrande horsande, då hanarna störtöko med utbredda, vibrerande stjärtpenor. Sjön var bekant för sin stora braxen. Under kalla och ihållande vintrar kunde det ibland bli syrebrist i vattnet, då den grunda sjön var rik på multnande växtlämningar. Gäddor och andra fiskar sökte sig därför till upphuggna vakar, där de lätt kunde fångas.

I den forna sjön funnos breda starrbälten, och vidsträckta områden voro bevoxna med dyfräken, som var viktig för böndernas foderfångst. Vid sjöslögen bärgades enligt gamle GRAU (1754) »wäl 2000 sommarlass». På något djupare vatten vidtog säv, och även bladvassen höll till i sjön. Man kunde se sjöranunkel och svärdslijja, bulliga blomparasoller av stäkra (*Oenanthe*) och den giftiga sprängörten, vattenblink och åtskilligt annat. I sommarsjön såg man egentligen endast ett stycke klarvatten längs den gamla åfåran och på några djupare ställen där intill. Här och var funnos dock s. k. »gloar», små öppna gläntor i vassdjunglerna. Man kunde där finna flotagräs och givetvis också vattenpilört, flera *Potamogeton*-arter, näckrosor och annat. Vi ha förut nämnt *Nuphar pumilum*. Naturligtvis var det inte så lätt att ro i allt det gröna, och därför stakade man sig gärna fram med en »pulsstång», en stadig stör med en konisk tråkloss i änden. I Sala damm växte också dyborren eller vattenaloën (*Stratiotes*). Dess stora vassågade bladrossetter trängdes, åtminstone ett årtionde efter sjöns tappning, i några gölar nedanför den ståtliga Schwerinska prostgården. Arten har även påträffats uppe i Hallaren. Hos oss